

Микола Холодний

Сутеніє в душі...

Вірші

1969

EX LIBRIS

РОМАНА
ТРИКШИ ЕЗОВСЬКОГО

Сутеніє в душі...

„СУЧАСНІСТЬ”

Микола Холодний

СУТЕНІЄ В ДУШІ...

В і р ш і

1969

Передрук дозволений за поданням джерела

Народжений 1940-го року в селі Карильське на Чернігівщині, Микола Холодний вжився в Київському Державному Університеті, але був виключений з 4-го курсу філологічного факультету за виступ у літературній дискусії над романом Арсена Іщука „Вербівзани”. З того часу працював то сторожем у радгоспі, то доглядачем на свинофермі, то методистом при районному будинку культури на Кіровоградщині, то лектором російської мови по селах. В міжчасі закінчив заочний відділ Одеського Університету (дипломована праця „Зів’яле листя” Івана Франка”). Навчаючись в Київському Університеті, позав друкувати в 1962-63 рр. свої вірші в журналах „Жовтень” і „Дніпро” й оголював якийсь час університетську літературну студію „Сіз” (після І. Драга та Валерія Шевчука). Приготовану до друку 1963 року збірку поезій М. Холодного „Друге пришестья” знято згодом з видавничого пляну. Виступав також із статтями „Моці ти живе тіло поезії” в „Радянській культурі” 27 вересня 1964 р., „Про душу в пісні та про пісню в душі” в журналі „Ранок”, но. 7, 1965 р. Друкував свої вірші також у варшавському „Українському календарі” на 1966 рік і в пражівськї „Дуклі”, но. 6, за 1967 рік. Нижче подаємо вибір друкованих й недрукованих поширених в Україні віршів М. Холодного.

Більшість із вміщених тут віршів були виголошувані поетом прилюдно, у вузькому чи ширшому колі. Записані слухачами, вони переписуються, передаються далі з рук до рук і тому ж їх текст може й не завжди згідний з авторською редакцією.

ЧУМАЦЬКОГО ВОЗА

Чумацького воза вкрали у мене поети,
могилу Шевченка обернули на стійло стада.
Моці свої розсилаю на аукціон у газету
я останній поет у тобі, степова Еллада.

Вибач мені, що народився від тебе
після того, як ти умерла.
Вибач мені, що я всюди шукаю твої сліди
у льоху в Суботіві,
в який ти себе заперла.
Над трупом своїм зійди!

ПОСТАНОВИ ПАРТІЙНІ...

Постанови партійні читатиму,
через рік все прочитане виблюю.
А тим часом хтось реготатиме,
твого тіла вивчаючи біблію.

Я відріжу одну собі ногу,
зекономити на чоботі щоб,
і подамся у тир, їйбогу,
щоб ціляли мені в лоб.

І не ти поцілуєш мене,
а гаряча куля в уста.
Не заплачуть стрілецькі знамена,
хтось на дрова спиляє хреста.

БАЛЯДА ПРО ЧОРНУ ПТАХУ

Клав трупи на вози.
Тридцять третій рочок.
Хоч бери та гризи
комсомольський значок.

Жінка минула чоловіка
і торби на горба.
Подаруй їй, Владико,
колосочка з герба.

Чоловік збожеволів
і пожежу вчинив;
до собачої будки
він дітей зачинив.

А за числами числа.
Аж це полудня 'дного
чорна птаха повисла
над обійстям в нього.

Людським голосом запитала:
— Ви живі тут? —
Кули в відповідь засвистала.
Впала птаха.

На попелище рушницю
опустив чоловік.
Він застрелену птицю
до дітей приволк.

Наказав їм її зварити.
На вечерю закликав пів села.
А на ранок узнали діти,
що то мати їхня була.

НА СМЕРТЬ В. СОСЮРИ

Поети вмирають в душі,
а потім в лікарні вмирають.
Спочатку ховають вірші,
а потім поетів ховають.

Поету копають яму;
коли, — знає тільки він сам;
в поезії білі плями,
ще більше на серці плям.

Неначе потрапив не в свій город —
нервово повітря ковта.
Поете, не той тепер Миргород,
Хорол річка не та.

Поетів вивчають діти
і слідчі десь цілу ніч;
поетам купують квіти
(померлим, відома річ!).
На цвинтар за місто як сніг
вивозять на третій швидкості.
Глузують із друзів їх,
немов зі сторічної рідкості.

І ті щось під носом мимрять,
кого так діймають турботи:
Як вимруть поети, завтра
не стане для них роботи.

Прощаючись, кривлять рота
оті, в кого руки нечисті.
Прощання це теж робота,
бо кожен бач хоче їсти.

Зпід криги прощатись несила,
дніпровські затоплені плавні;
і сняться поетам в могилах
північні льоди недавні.

На Байкових зимних схидах
падають сльози удавані.
І сняться поетам в могилах
північні сніги недавні.

Білі ведмеді. Ватра.
Земляцьких кісток опилки.
Зникнуть поети завтра,
залишаться члени Спілки.

І хто нас з-під криг тоді визволить?
І хто нас запалить? Хто?
Он знову на третій швидкості
помчало когось авто.

ПЕРЕД АВТОПОРТРЕТОМ СЕРГІЯ ПАРАДЖАНОВА

Ваш будинок у Києві гора Арарат,
і що ночі на ній серця вашого ватра палає,
і ви сидите біля неї самотній Хаджі-Мурат.
І очікуєте на того, хто погубити вас має.

Коло вас лежать сотні різнокаліберних мін,
що ними ви фільми свої замінуєте,
а за плечима димить
Київське радіо гумористичний камінь.
І тому ви більше Вірменське шануєте.

Перед вашим вікном кінь мій стає на коліна.
Перед вашим вікном я хотів би
соняшником зацвісти.
З вашого вікна видно,
як під Уманню опускається домовина.
І мені б до підвіконня бодай дорости.

Можемо без води, але не без вас.
І немає вам звідси дверей.
Україна це теж Кавказ,
і ви на ній — Прометей.

ВІН ІДЕ СТЕПОМ...

Він іде степом і відчуває,
як хтось йому цілить у спину.
Він повертається — нікого нема.

Він далі іде і відчуває,
як хтось йому цілить у спину.
Знов озирається — нікого нема.

Він далі іде і відчуває,
як хтось йому цілить у спину.
Він повертає в зворотний бік.
І все ж відчуває,
як хтось йому цілить у спину.

НА ВОДІ МАЛЮЮ...

На воді малюю твій портрет.
Налетіла хвиля — збила.
У тобі життя мого секрет,
хоч і для багатьох ти і немила.

На воді малюю твій портрет.
Без кінця із хмар хатину вершим,
На воді малюю твій портрет,
не останній, певно, і не перший.

МОВА

Ти для мене — розбиті ночви,
що й спалити їх не жаль;
Білодідові в тебе очі,
зуби Алли Коваль.

Над тобою крук чорний криче.
Круки вчасно усі нагороджені.
А в тобі в гуртожитку неначе
поселились скопці прирочені.

Вигляда закордонним гостем
у столиці туземець Петро
і спішить захватись в метро;
це немов би чекаєш когось ти.

Усе так добре, мовби до ювілею:
і нема тебе й ніби є.
І не знаю, защо, мамо, під землею
ви проводите життя своє.

БІЛИЙ СВІТ ДО СЕРЦЯ...

Білий світ до серця не приємлю,
наче ніч, нетлінний і свавільний,
по землі ходжу, шукаю землю.
Очі кажуть: „Божевільний!”

Навкруги побоїще без трупів,
з головою все й без голови.
Зносять суці спіймане докупш
сукою ошукані леви.

СВИНАР

(Триптих)

I. СВИНІ СЕРЕД СВИНЕЙ

В свиной колективі до ночі
виховують свині.

І бачу на власні очі,
що серед свиной є свині.

II. У ВСЯКОГО СВОЯ ДОЛЯ

Той претендує на світ,
той на пів світа лишень;
той претендує пити
замість води жень-шень.
Той претендує людей всіх
обернути на роботи.
Не претендує свинар більш,
ніж на гумові чоботи.

III

Знаю, у Києві, друзі,
метрам ламають роги,
а графомани Музі
миють даремно ноги
Я ж тут, де дні мої тліють,
свиням читаю поезії.
Свині їх не розуміють,
мов би я десь з Полінезії,
люблять поверхню рити,
а не копнути вглиб;
ім аби повне корито
і доброго хряка коли б.
Видий помні з порогу:
будуть сім день лизати;

Ім даючи дорогу,
мушу „Добрідень!” казати.
Та прозвучала від мене
свиням небажана нота:
я бач подав ідею
вивести їх з болота.
Підстелиш соломі,
будуть в багно топтати;
щоб їх зрозуміти,
самому треба свинею стати.

СЬОГОДНІ У ЦЕРКВІ КОНІ...

Сьогодні у церкві коні
ночують і воду п'ють;
сьогодні новим іконам
прочани поклони б'ють.

Сьогодні гвалтують раці
про мера шлункові болі.
сьогодні зникає нація —
а світ очмалів на футболі.

Сьогодні комусь на згадку
подарували літак.
Сьогодні у полі дядько
гнилий підобрав буряк.

Сьогодні жива колекція
найбільша по той бік ґрат...
Сьогодні в клубі лекція
„Людина людині брат.”

СУТЕНІЄ В ДУШІ...

Сутеніє в душі сутеніє.
Солов'ї відлетіли з душі.
Тільки вітер один сатаніє,
наче звір на холоднім коні.

Сутеніє в душі, сутеніє.
А душа — як село край дороги.
Обігрійся, напийсь... і піди.
Примаренно дубові пороги
потечуть невдячні сліди.

Бо душа, як село край дороги.
Чи таку її бачили ви коли:
В свої двері не втопить ніж,
бо навколо — хоч око ти виколи —
кулаком поганяє кулак...
Сутеніє в душі...

ПРИВИД

В добу, коли ракетні свисти
на Марсі мешканців збудили,
хто б міг повірить, щоб у місті
за кимось привиди ходили!

— В радянським місті? Дивна річ!
Про це не може й мови бути.
Воно то так... Та третю ніч
спокійно як мені заснути?

Де не поїдь, де не піди, —
де не ступи у місті вільному,
він вирина мов із води
знайомий привид у цивільному...

Ба, скрізь нові життєві форми,
що й він, мабуть, мав службу нести,
в колгоспі привид цей три норми
за день давав би, слово чести.

Відсвітить сонце — чорним вороном, —
на землю вечір упаде.
Поснуть собаки злі наморено.
... А він іде, а він іде...

А я радію, ніс утерши
пополотнілою рукою,
що у житті моєму перший
його повів я за собою.

ЯКЩО МОЇ ЗУБИ...

Якщо мої зуби пророками вибиті
становлять фундамент для дачі дантисту,
якщо я до себе нашіптую, нібито
удруге з'явилось покоління через двісті,
якщо котеня кругозору відвертого
втікає від зграї досвідчених псів,
якщо на майдані розстрілюють мертвого,
щоб він до живих у тролейбус не сів, —
то щастям були б нам ці речі негожі,
як щастям є сифіліс хворим на рак.
Якби не тонкі щастетворці захожі,
які ошасливають так нас і сяк.
Твої їм, Україно, не снилися сльози —
вугілля, ковбаси й пшениця їм снялася,
вони підбрали Тебе при дорозі,
а Ти, як і завжди, до себе спізнилася.
Вони Тобі Марксом зав'язують очі —
Тебе й половини уже не зосталося,
а Ти їх питаєш, чи добре їм спалося?
Ти чуєш? Ще трохи — і хіба лиш для пензлів
Тебе десь згадають, як Дівку Мілоську.
До рук Твоїх жовклих крізь тисячу цензорів
крокус відро мого синього мозку.

